

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Гулян Маргарита

*Студентка гуманітарно-педагогічного факультету Національний університет
біоресурсів і природокористування України (м.Київ, Україна)*

Костинюк Василь,

*аспірант спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»,
асистент кафедри педагогіки, Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

Актуальність Актуальність дослідження, спрямованого на розвиток емоційної компетентності молоді за допомогою штучного інтелекту, в сучасному світі важко переоцінити. Споживче суспільство, вимагає від особистостей не лише технічної експертизи, але і високого рівня емоційної компетентності. Здатність розуміти, виражати та ефективно керувати емоціями стає ключовою в навчанні, роботі, взаємодії з іншими людьми та соціальній адаптації.

Штучний інтелект, завдяки своїм можливостям аналізу даних та персоналізації, стає потужним інструментом для розвитку емоційної компетентності. За допомогою алгоритмів і технологій, він може створити індивідуальні навчальні програми, адаптовані до потреб кожного користувача. Це сприяє більш ефективному процесу навчання та підвищує якість освіти.

Створення інноваційних інструментів для розвитку емоційної компетентності є актуальним завданням, оскільки це допоможе молодому поколінню ефективніше впоратися з викликами сучасного світу та досягти успіху в різних сферах життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін «емоційна компетентність» став активно вживаним завдяки публікаціям таких дослідників як Д. Саарні, М. Райнольдс, Р. Бак, І. Андреева, В. Слепкова та ін.

На сучасному етапі розвитку психології управління Д. Гоулман, М. Райнольдс та ін. емоційну компетентність вивчають як необхідну умову успішності і лідерства в професійному середовищі; І. Андрєєва, Р. Бак, О. Яковлєва – як чинник розвитку особистості.

Мета – теоретично обґрунтувати результативність розвитку емоційної компетентності за допомогою штучного інтелекту.

У загальному вигляді емоційна компетентність визначається як конструкт, що відображає емоційну зрілість індивіда й узагальнює емоційні, інтелектуальні та регулятивні складові психіки, залучені до процесу досягнення професійних та особистісних цілей [7], як здатність особистості щодо оптимальної координації між емоціями і цілеспрямованою поведінкою [7].

М. Рейнольдс як досвідчений коуч-тренер із розвитку персоналу розглядає емоційну компетентність як показник оптимального організаційного управління, яка в цілому позитивно впливає на організаційну культуру [6, с. 17–18.]. Вона відзначає: «Одна з основних причин, за якою люди прагнуть стати емоційно компетентними, – можливість досягати бажаних результатів у спілкуванні з іншими людьми» [6, с. 46]. Для того щоб стати емоційно компетентним, вона пропонує: займатися техніками, які допоможуть жити справжнім моментом; ідентифікувати свої емоції; визначати джерело емоцій; уміти вибрати найбільш відповідний тип реакції [6, с. 22].

Емоційний інтелект розглядається як психологічний конструкт, що впродовж життя формується у людини під впливом низки певних детермінант, що зумовлюють його рівень розвитку та специфічні індивідуальні характеристики. Дослідники виокремлюють три групи таких чинників: когнітивні здібності (характеристика інформації, що передається емоціями, швидкість точність її обробки), уявлення про емоції (в ролі джерела інформації про себе та інших), індивідуальні прояви емоційності (емоційна стійкість, емоційна чутливість) [8].

У запропонованій Р. Бар-Оном моделі емоційна компетентність оцінюється дещо за іншими компонентами, а саме: навичками управління своїми емоціями,

міжособистісними стосунками і стресом, а також здібностями до адаптації і загальним настроєм [2].

Каролін Саарні поняття «емоційна компетентність» розглядає як єдність трьох аспектів: «Я»-ідентичності, характеру та історії розвитку. Сукупність здібностей чи вмінь, як стверджує К. Саарні, вміщує у собі таке:

- усвідомлення власних емоційних станів; - здатність розрізнити емоції інших;

- здатність використовувати емоції та форми вираження, прийняті в даній культурі (чи субкультурі), а на більш зрілих стадіях засвоювати культурні сценарії й зв'язувати емоції із соціальними ролями;

- здатність симпатичного та емпатійного включення в переживання інших;

- здатність усвідомлювати те, що внутрішній емоційний стан не обов'язково відповідає зовнішньому вираженню як у самого індивіда, так і в інших, а на більш зрілих стадіях

- здатність розуміти, як вираження власних емоцій впливає на інших, і враховувати це у власній поведінці;

- здатність справлятися зі своїми негативними переживаннями, використовуючи стратегії саморегуляції, які мінімізують інтенсивність або тривалість таких переживань (знімають «тяжкість переживання»);

- усвідомлення того, що структура або характер взаємовідносин великою мірою визначається тим, яким чином емоції виражаються у взаємовідносинах: безпосередністю, емоційною взаємністю або симетрією у взаємовідносинах;

- здатність бути емоційно адекватним, тобто розуміти власні емоції, якими б унікальними або культурно детермінованими вони не були, і відповідати уявленням про власний емоційний баланс [8].

На підставі восьми здібностей, визначених автором як структурні компоненти емоційної компетентності, можна зробити висновок, що цей феномен має соціокультурне коріння. Важливо відзначити відмінність між емоційним інтелектом та емоційною компетентністю: остання охоплює вміння, які є необхідними для успішної адаптації та функціонування в конкретному

соціальному оточенні. За словами К. Саарні, рівень емоційного інтелекту переважно визначається генетичними чинниками, тоді як емоційна компетентність формується під впливом соціальних інститутів та усталених соціокультурних уявлень та стереотипів щодо «емоційної поведінки». Важливо також зауважити, що мотивація, яка є мотиваційним елементом цього явища, в дослідженнях включена в поняття емоційної компетентності, що робить обґрунтованим відокремлення цих двох явищ.

Бар-Он виокремлює такі п'ять сфер компетенцій: внутрішньоособистісна сфера (самоаналіз, асертивність, незалежність, самоповага, самореалізація); міжособистісна сфера (емпатія, соціальна відповідальність, міжособистісні стосунки); адаптивність (уміння розв'язувати проблеми, реалістичність в оцінці дійсності, гнучкість); управління стресом (толерантність до стресу, контроль над імпульсами); загальний настрій (оптимізм, щастя).

На нашу думку, емоційна креативність є однією зі структурних складових емоційної компетентності. Вона розширює спектр можливих емоцій і дозволяє ефективно реагувати в нестандартних, швидкозмінюваних ситуаціях. Це підкреслює важливість розвитку емоційної креативності для досягнення високого рівня емоційної компетентності.

Емоційна компетентність означає, що особистість розвиває свій емоційний аспект в комплексі й поступово. Це включає набір знань, вмінь та навичок, які допомагають розуміти та адекватно реагувати на емоційну інформацію. Емоційна компетентність збагачує життєвий досвід особистості й дозволяє швидко аналізувати ситуації, що викликають емоції. Це також підкреслює необхідність навчання та тренування в цьому напрямку, оскільки здатність орієнтуватися у власному емоційному світі й взаємодіяти з навколишнім світом відповідно до цього є важливою для гармонійного життя.

Впровадження штучного інтелекту в сферу саморозвитку представляє собою одну з ключових трансформацій сучасного освітнього процесу. Штучний інтелект, або ШІ, стає надзвичайно потужним інструментом, який революціонує спосіб, яким ми вивчаємо, розвиваємо навички та набираємо нові

знання. Цей розділ присвячений вивченню ролі ШІ як каталізатора для особистого та професійного саморозвитку.

У 2016 році Клаус Шваб, засновник та президент Всесвітнього Економічного Форуму у Давосі, оголосив про початок Четвертої промислової революції, а її розвиток спрогнозував як дуже стрімкий та непередбачуваний [9, с. 416]. Саме Штучний інтелект (ШІ) став основою Індустрії 4.0. і є головним інструментом для подальшого розвитку економіки багатьох країн [5, с. 35]. Тільки за період 2022 року людство стало свідком стрімкого розповсюдження, популярності та загальної доступності ШІ в різних сферах життя. Він швидко навчається та набуває популярності в найрізноманітніших галузях, таких як мистецтво, освіта, економіка, медицина, екологія виконуючи поставлені задачі швидше, ніж це може зробити найдосвідченіший фахівець [4, с. 244].

Експертна група високого рівня Європейської комісії зі штучного інтелекту пропонує наступне визначення: штучний інтелект – це системи, розроблені людьми, які, отримавши комплексну мету, діють у фізичному чи цифровому світі, сприймаючи навколишнє середовище, інтерпретуючи зібрані структуровані або неструктуровані дані, на основі знань, отриманих з цих даних, приймають найкращі рішення (відповідно до попередньо визначених параметрів) для досягнення заданої мети [1].

Важливо зрозуміти, що штучний інтелект (ШІ) не є просто технологією, а складною галуззю досліджень, яка включає в себе різні піддисципліни з власною історією та специфікою розвитку. Розглядаючи потенційний вплив ШІ на освіту, важливо враховувати цю багатогранність.

Освіта виступає як основний фактор формування особистості та розвитку суспільства. Тому не дивно, що ШІ набуває все більшого попиту серед урядів різних країн, оскільки його використання може значно поліпшити навчальний процес.

Штучний інтелект (ШІ) в сучасному світі відіграє важливу роль у розвитку емоційної компетентності та самоосвіти. Існують різноманітні інноваційні технології та програми, які базуються на ШІ і спрямовані на покращення

розуміння, вираження та управління емоціями. Однією з вагомих переваг використання ШІ є його здатність адаптувати навчання до індивідуальних потреб користувача.

Кожна особистість унікальна, і тому індивідуальний підхід до навчання є надзвичайно важливим у розвитку емоційної компетентності. ШІ може аналізувати та враховувати психологічні особливості та потреби кожної людини, створюючи індивідуалізовані навчальні програми. Це дозволяє кожному користувачеві розвивати свої навички власними темпами та відповідно до власних мет цілей.

Такий підхід до навчання сприяє більш ефективному розвитку емоційної компетентності та забезпечує підтримку самоосвіти. Користувачі мають можливість обирати та керувати своєю індивідуальною траєкторією вивчення емоційної компетентності, що робить процес навчання більш привабливим та результативним.

Для розвитку штучного інтелекту засобаи штучного інтелекту ми пропонуємо використати наступні сервіси: ChatGPT, Teaching with AI, Tutor AI, та Accountabilabuddy.

ChatGPT - це штучний інтелект (ШІ) на основі глибокого навчання, який призначений для взаємодії з користувачами через текстовий чи усний ввід і вивід. Він відомий своєю здатністю генерувати природну мову, відповідаючи на запитання, коментарі та інші форми комунікації. ChatGPT був розроблений як частина багатофункціональної моделі штучного інтелекту, яка навчалася на великій кількості текстових даних, включаючи Інтернет.

Авторами ChatGPT є OpenAI, відома некомерційна організація, спеціалізована в галузі розробки штучного інтелекту. OpenAI заснована у 2015 році та має за мету розробку та популяризацію передових технологій штучного інтелекту з етичними та соціальними урахуваннями. Організація випустила декілька попередніх версій моделей, таких як GPT-2, GPT-3, та інші.

Окрім того, ChatGPT може бути використаний для самонавчання. Користувачі можуть взаємодіяти з системою, ставити запитання, аналізувати

відповіді та розвивати свої навички в області комунікації та розуміння тексту. Це робить ChatGPT потужним інструментом для освіти та розвитку емоційного інтелекту, а також для покращення загальних навичок в галузі обробки природної мови.

Teaching with AI - це розділ, де ChatGPT може знайти широкий спектр застосувань у сфері освіти. Інтелектуальні агенти, такі як ChatGPT, можуть бути використані для покращення процесу навчання та сприяння активному розвитку знань та навичок учнів. Важливою перевагою використання ChatGPT в освіті є його здатність надавати навчальну інформацію та відповіді на запитання у формі, доступній для учнів будь-якого рівня навчання.

Також, ChatGPT може використовуватися для індивідуалізації процесу навчання. Штучний інтелект може створювати персоналізовані навчальні матеріали, враховуючи індивідуальні потреби та рівень знань кожного учня. Це сприяє ефективнішому освоєнню матеріалу та підвищує якість навчання.

Крім того, ChatGPT може бути корисним інструментом для підтримки вчителів. Він може створювати додаткові матеріали для викладачів, допомагати в підготовці уроків та надавати додаткові пояснення для студентів. Такий підхід може звільнити час вчителів для більш індивідуального спілкування з учнями та розвитку критичних навичок.

Застосування ChatGPT в освіті допомагає розвивати компетенції в області обробки природної мови та комунікації, а також стимулює покращення рівня загальної освіченості та навичок учнів. Ця технологія є обіцяє стати інструментом для вдосконалення освіти та навчального процесу у майбутньому.

Штучний інтелект **Tutor AI** — це передовий навчальний інструмент, створений для підвищення ефективності навчання студентів з різних предметів. Ця інноваційна платформа на основі штучного інтелекту, розроблена Даніелем Хабібом, має сім різних рівнів штучного інтелекту, що робить її комплексним і зручним ресурсом для академічного зростання.

Цей сервіс пропонує:

Мультипредметне навчання: Штучний інтелект-репетитор викладає широкий спектр предметів, гарантуючи, що студенти зможуть знайти відповідну інформацію для своїх робіт, від математики до історії та інших.

Зручний веб-інтерфейс: платформа легко доступна через веб-браузер, усуваючи потребу в складних установках або завантаженнях. Ця доступність гарантує, що учні можуть користуватися перевагами Tutor AI з будь-якого пристрою з підключенням до Інтернету.

Інтерактивне навчання: однією з головних переваг Tutor AI є його інтерактивні можливості. Це дозволяє користувачам задавати запитання, шукати роз'яснень і спілкуватися з іншими учнями, створюючи навчальне середовище для співпраці та підтримки.

Комплексні навчальні матеріали: Tutor AI служить єдиним сховищем навчального контенту. Це спрощує процес дослідження, консолідує різноманітні ресурси та навчальні матеріали в одному місці, заощаджуючи студентам дорогоцінний час і зусилля.

Персоналізоване навчання: система, керована штучним інтелектом, адаптує навчальний контент до індивідуальних потреб. Розуміючи сильні та слабкі сторони кожного учня, Tutor AI пропонує персоналізовані рекомендації щодо вмісту, тим самим оптимізуючи процес навчання.

Оцінка знань: користувачі можуть оцінити своє розуміння предмета, пройшовши швидкі тести, що дозволяє їм оцінити свій прогрес і визначити області, які потребують вдосконалення.

Безкоштовний доступ: Tutor AI доступний користувачам безкоштовно, що робить його інклюзивним і доступним інструментом для студентів із усіх верств суспільства.

Використання сервісу "Accountabilabuddy" для генерації мотивуючих цитат для розвитку емоційної компетентності має декілька ключових переваг. Перш за все, цей сервіс допомагає зміцнити емоційну стійкість та розвивати навички саморегуляції. Мотивуючі цитати стимулюють позитивне сприйняття життя та допомагають управляти стресом та негативними емоціями.

Використання такого сервісу також сприяє підвищенню самосвідомості та розумінню власних емоцій. Мотивуючі цитати можуть викликати глибоке саморефлексійне мислення та спонукати особу до розгляду власних переконань і цінностей, поліпшуючи емоційну інтелігентність. Крім того, такий сервіс сприяє підвищенню мотивації та віри в себе, надихаючи на досягнення цілей та розвиваючи емоційний капітал. Це сприяє психологічному здоров'ю та загальному самовдосконаленню, роблячи його важливим і корисним інструментом для індивідуального розвитку.

Загалом, ШІ відкриває нові можливості для розвитку емоційної компетентності, допомагаючи індивідуам краще розуміти себе та інших, керувати своїми емоціями та досягати вищого рівня соціальної та особистісної адаптації.

Висновок. Використання штучного інтелекту (ШІ) в процесі розвитку емоційної компетентності представляє собою значущий крок у вдосконаленні психологічного та соціального саморозвитку. ШІ дозволяє індивідам систематично вивчати та поліпшувати свої навички у керуванні емоціями, сприяючи як особистісному, так і міжособистісному зростанню.

Здатність ШІ аналізувати великі обсяги даних, пов'язаних з емоціями та психологічними станами, надає можливість користувачам з різними потребами отримувати індивідуалізовані рекомендації щодо поліпшення саморегуляції, розвитку емпатії та керування власними емоціями. В результаті аналізу даних, ШІ сприяє розумінню власних емоцій, їхніх джерел і впливу на процес прийняття рішень та взаємодію з іншими.

Індивідуалізований підхід, що надається ШІ, допомагає кожній особистості розвивати емоційну компетентність відповідно до її потреб та цілей, роблячи процес навчання більш доступним та ефективним. Усе це сприяє поліпшенню соціальних та психологічних навичок, сприятиме особистісному зростанню та адаптації у сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. 5 Main Roles Of Artificial Intelligence In Education. *eLearning Industry*. URL: <https://elearningindustry.com/5-main-roles-artificial-intelligence-in-education> (date of access: 05.10.2023).
2. Болотіна І. М. Інтелект як основа саморозвитку менеджера. *Проблеми управління підприємств у сучасних умовах* : Матеріали XVIII Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 20–21 квіт. 2022 р. Київ, 2022. С. 91. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/38031/1/Проблеми%20у%20правління%20підприємств%20у%20сучасних%20умовах%20Збірник%202022.pdf#page=11> (дата звернення: 19.09.2023).
3. Вілюнас В. К. Психологічні механізми мотивації людини. Київ, 2003. 230 с.
4. Вовк А. А. Штучний інтелект у дизайні 20-х років ххі століття. Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (с. Світязь Шацького району Волинської області, 16–18 червня 2023 року) ; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. 464 с URL: https://www.researchgate.net/profile/Volodymyr-Hrysiuk/publication/373173678_Innovacijni_tehnologii_v_dizajni_ditacoi_knigi/link/s/64de6cc1177c5904130095ff/Innovacijni-tehnologii-v-dizajni-ditacoi-knigi.pdf#page=244 (дата звернення: 04.10.2023).
5. Дерман Л.М. Глобалізація і діджиталізація та їх вплив на світові fashion-ринки у ХХІ ст. *Гілея: науковий вісник*. – К. : «Видавництво «Гілея», 2020. – Вип. 157 (№ 6-9). Ч. 2. Філософські науки. – С. 35-38.
6. Коновалов В. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі : магістерська робота : 015.20. Чернігів, 2018. 81 с. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/6870/1/Застосування%20інформаційно-комунікаційних%20технологій%20у%20навчальному%20процесі.pdf> (дата звернення: 27.09.2023).

7. Марич Я. О. Взаємозв'язок емоційної компетентності керівника та психічного здоров'я на робочому місці його підлеглих (команди) : Магістерська робота : 8.053. Львів, 2019. 106 с.
URL: https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1700/Marych_Osoblyvosti%20emotsiinoi%20kompetentnosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y (date of access: 26.09.2023).
8. Пальчук, М. І. Дистанційне навчання у професійній освіті / М. І. Пальчук // Проф.-техн. освіта. – 2013. – № 4. – С. 42–46.
9. Четверик-Бурчак А. Г. Емоційний інтелект як чинник успішності вирішення головних життєвих завдань. Психолінгвістика. 2013. № 14. С. 163–184.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет
Рада молодих учених гуманітарно-педагогічного факультету
Рада аспірантів гуманітарно-педагогічного факультету
Студентська організація гуманітарно-педагогічного факультету
ЗА ПІДТРИМКИ СПІЛКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ НУБІП УКРАЇНИ,
EURODOC, РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ТА РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ НАПН УКРАЇНИ

«СУЧАСНІ ГУМАНІТАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ
НАУКОВЦІВ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СВІТІ:
ВИКЛИКИ, ІННОВАЦІЇ, БЕЗПЕКА»

Матеріали міжнародної очно-дистанційної науково-
практичної конференції молодих вчених

6-7 листопада 2023 року
Частина 1

КИЇВ-2023

УДК 159.9:316:37:81

С 90

Сучасні гуманітарні дослідження молодих науковців у глобалізаційному світі: виклики, інновації, безпека: Тези міжнародної очно-дистанційної науково-практичної конференції молодих вчених (6-7 листопада 2023 р.) [у 2-х ч.] /За заг.ред. О.М. Прохорчука. – К., 2023. Ч.1.-233с.

Рекомендовано до друку

Вченою радою Гуманітарно-педагогічного факультету

(Протокол №6 від 17.11.2023)